

Загалом, глобальна продовольча безпека є складною проблемою, забезпечення якої пов'язано з багатьма викликами та перешкодами. Для зміцнення продовольчої безпеки необхідні комплексні підходи, які враховують економічні, соціальні та екологічні аспекти.

Список використаних джерел:

1. FAO, IFAD, UNICEF, WFP and WHO. The State of Food Security and Nutrition in the World 2022. Repurposing food and agricultural policies to make healthy diets more affordable. 2022. Rome, FAO. <https://doi.org/10.4060/cc0639en>.
2. Arndt, C., Diao, X., Dorosh, P., Pauw, K., Thurlow, J. The Ukraine war and rising commodity prices: Implications for developing countries. *Global Food Security*. 2023. DOI: 10.1016/j.gfs.2023.100680.
3. Abay, K.A., Breisinger, C., Glauber, J., Laborde, D., Siddig, K. The Russia-Ukraine war: Implications for global and regional food security and potential policy responses. *Global Food Security*. 2023. DOI: 10.1016/j.gfs.2023.100675.

Abstract. The trends of global food security in conditions of macroeconomic instability are singled out, including: the strengthening of existing inequality and the deterioration of the state of food security of those population groups that have previously suffered from a lack of food, new challenges to world agriculture due to the projected growth of the population, climate changes, changing styles nutrition, development of new technologies for production, storage and transportation of food products, reduction of biodiversity.

Keywords: food security, macroeconomic instability, nutrition, food prices, sustainable development goals.

УДК 332.72

ДОСТУП ДО ЗЕМЕЛЬНИХ ДІЛЯНОК СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОГО ПРИЗНАЧЕННЯ

Попов А. С., д-р екон. наук, професор
e-mail: popov@mnau.edu.ua

Миколаївський національний аграрний університет

Анотація. Наведено дані, які допоможуть усунути прогалини ринку землі сільськогосподарського призначення. Проведено оцінку законодавчої бази ринку землі в Україні щодо доступу дрібних власників до земельних ділянок сільськогосподарського призначення.

Ключові слова: земельна ділянка, землі сільськогосподарського призначення, ринок земель, доступ до землі.

Відкриття ринку землі є логічним і найголовнішим етапом завершення земельної реформи в Україні. Відкриття ринку земель сільськогосподарського призначення до 2024 року має досить консервативний і обмежений характер. При цьому положення про ринок землі сільськогосподарського призначення прийняті без розуміння майбутнього розвитку сільського господарства і стратегії

подальшого розвитку територіальних громад. Не зрозуміло на який тип сільського господарства (промислове сільське господарство чи дрібне фермерське господарство) орієнтуватиметься ринок землі зараз та у майбутньому.

За відсутності спільної комунікації та стратегії між територіальними громадами, фермерами, органами державного управління, стейкхолдерами щодо відкриття земельного ринку (а по суті земельних ділянок [1]), пріоритет отримують великі транснаціональні аграрні компанії, які швидше за дрібних одноосібників і фермерів скуплять землю у власників земельних ділянок задля розширення власних землекористувань.

Загальновідомо, що важливою передумовою для підвищення доступності збалансованого харчування для місцевого споживання та стабільного підвищення рівня виробництва є взаємодія з дрібними власниками та дрібними фермерами. Згідно з різними джерелами [2], на ринку землі рекомендується надавати першочергову перевагу дрібним власникам, дрібним сімейним фермерам, вразливим групам населення і тим, хто лише починає займатися фермерським господарством для оренди, купівлі та приватизації земель сільськогосподарського призначення.

Попри всі позитивні кроки щодо розвитку ринку землі, через повільне прийняття широкого пакета додаткових законів у його підтримку та слабе «верховенство права» в Україні загалом, як зазначили фермери під час проведених інтерв'ю, місцева еліта отримує вигоди від відкриття ринку землі, а відсутність підзвітності органів місцевого самоврядування призводить лише до зміцнення ієрархій і неможливості доступу дрібних власників, малих і середніх фермерів до землі.

Враховуючи, що 56% приватних сільськогосподарських земель здано у довгострокову оренду великим агрохолдингам, придбання цих земельних ділянок дрібними власниками є малоімовірним і досить складним, а то й неможливим. Орендарі мають право продавати або передавати першочергове право купівлі землі іншим особам. З цією правовою нормою пов'язані значні ризики, які можуть бути використані в спекулятивних цілях або з передачею прав афільованим особам для збереження контролю над землею. Орендарі зобов'язані лише повідомити землевласнику про таке своє рішення. Однак це не дозволяє встановити спекулятивні операції та контролювати концентрацію землі в інтересах місцевої економіки та громади. Ця правова норма знижує конкурентоспроможність фізичних осіб і дрібних землевласників як потенційних покупців на ринку землі.

Дрібні та середні фермери зацікавлені у купівлі (орних) земельних ділянок для збереження наявного банку земель. Проте їх стримують три фактори: а) недостатньо «вільних» коштів для купівлі землі; б) землевласники не поспішають продавати земельні ділянки, бо розуміють, що в майбутньому земля дорожчатиме; в) відсутність дешевих і доступних кредитів для фермерів з відсотковими ставками від 5% до 10% (поточні відсоткові ставки 20%–25%). Крім того, дрібні та середні фермери, які мають статус юридичної особи не мають прав на придбання земельних ділянок до 2024 року.

Іншим недоліком законодавства є відсутність вимог до покупців земельних ділянок щодо їх освіти (сільськогосподарської), досвіду роботи в сільському господарстві чи місця проживання. Відсутність таких вимог лише сприятиме концентрації землі в одних руках (монополізації землі). Так само немає положень щодо попередження концентрації землі на території територіальної громади.

Суттєві процесуальні проблеми, що закладені в законодавстві та реалізовані на практиці, є основними перешкодами для отримання доступу дрібними землевласниками та дрібними фермерами до земельних ділянок.

Список використаних джерел:

1. Попов А. С. Розуміння сутності об'єкта ринку земель сільськогосподарського призначення. Матер. підсум. наук.-практ. конф. професор.-виклад. складу і здобувачів наук. ступ., 19-20 бер. 2020 р.; у 2-част. Харків: ХНАУ, 2020. Ч. II. С. 123-125.
2. Voluntary guidelines on the responsible governance of tenure of land, fisheries and forests in the context of national food security. Rome. FAO. 2012. 52 p. URL: <http://www.fao.org/docrep/016/i2801e/i2801e.pdf>.

Abstract. The data will help to eliminate gaps in the agricultural land market are given. An assessment of the legislative framework of the land market in Ukraine regarding the access of small owners to agricultural land plots is carried out.

Keywords: land plot, agricultural land, land market, access to land.

УДК 613.29:612.176

АНТИОКСИДАНТНИЙ СТАТУС СЕРДЦЯ ЩУРІВ ПРИ ДІЇ НІТРИТУ НАТРІЮ

Пшиченко В. В. канд. біол. наук, доцент
e-mail: pshychenko85@gmail.com

Миколаївський національний аграрний університет

Анотація. Нітрит натрію є однією з найпоширеніших харчових добавок, що використовується в якості барвника і харчового консерванту при виробництві різних видів м'ясної продукції. Споживання продуктів харчування, що містять глутамат натрію на постійній основі призводить до перевищення гранично дозволених норм споживання та виникненням метаболічних змін, зокрема окислювального стресу у серці, що є одним із факторів виникнення патологій серця та розвитку захворювань серцево-судинної системи різної етіології.

Метою роботи було визначення змін прооксидантної системи серця щурів в умовах впливу нітриту натрію.

Таким чином, введення в організм нітриту натрію призводить до нагромадження первинних і вторинних продуктів перикисного окиснення ліпідів у гомогенаті серця, що свідчить про розвиток окислювального стресу.

Ключові слова: нітрит натрію, щури, серце, діє нові кон'югати, малоновий діальдегід.